

DEUG NIET

Waarom ik ongemakkelijk word van activisme

Cyrine Beune
Fontys Hogeschool voor de journalistiek
26-06-2020

Voorwoord

Een stroom aan sociale mediaberichten over 'black lives matter' vult mijn tijdlijn op Instagram. Blijkbaar heb ik iets gemist: een zwarte man in Amerika is vermoord door de politie. De racismediscussie laait op en alle mensen die ik volg lijken er iets over te posten. Er bekruipt me een ongemakkelijk gevoel bij de posts. Ben ik zielig omdat ik gefint ben? Of heb ik, ondanks mijn huidskleur, toch wit privilege? Ik spreek me niet uit en voel me daardoor aangesproken wanneer iemand iets plaatst in de trant van: wie zwijgt stemt toe. Een ander plaatst: tegen racisme zijn is geen mening. Maar toch zijn er verschillende meningen in hoe het opgelost moet worden. Er worden protesten gestart, ook in Tilburg, maar ik ga niet. Ik besluit mijn mond te houden over het onderwerp om discussies te voorkomen. Ik deug niet.

Althans zo voelt het. In dit essay ga ik in op de vraag waarom ik me zo ongemakkelijk voel bij activisme. Het gebeurt vaker, bij de klimaat- of vrouwenmars bijvoorbeeld. Waarom weet ik me geen houding te geven? En waarom zijn anderen zo zeker van hun positie die ze innemen in het debat?

Toen ik eenmaal besloten had om een essay te schrijven over activisme, ging ik juist wel de discussie aan. Wat vinden anderen eigenlijk van dit onderwerp? Ik was verrast door de reacties. Velen voelden zich ook ongemakkelijk en wisten zich geen houding te geven. Ik voelde opluchting, ik ben niet alleen. Maar niemand plaatst uiteraard over deze gevoelens; geen mening hebben is niet iets om mede te delen. Ik denk dat het mijn taak als journalist (in opleiding) is om dit gevoel onder de aandacht te brengen. Ik had ervoor kunnen kiezen om een dagboek te schrijven en dat met niemand te delen. Maar anderen kunnen ook wat hebben aan iemand die uitzoekt waarom ze zich geen houding weet te geven. Daarom publiceer ik dit essay. Ik wil anderen aansporen om het ongemakkelijke gevoel te onderzoeken. En ironisch genoeg is dat best wel een activistische motivatie.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Onderzoeksvraag en deelonderwerpen	4
Activisme	5
Activisme bedrijven.....	7
Activistische journalistiek.....	10
Conclusie.....	12
Nawoord	13
Literatuurlijst.....	13

Onderzoeksvraag en deelonderwerpen

De hoofdvraag van dit essay is: waarom word ik ongemakkelijk van activisme? Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden, heb ik drie deelonderwerpen opgesteld waarin ik me heb verdiept.

1. Activisme
2. Activisme bedrijven
3. Activistische journalistiek

Met het onderwerp activisme wil ik naar de basis. Dit is belangrijk voor de hoofdvraag, omdat de term activisme en wat ik er precies ongemakkelijk vind duidelijk wordt in dit hoofdstuk. Onderwerp twee, activisme bedrijven, richt zich op de activisten zelf. Ik interview twee activisten en stel ze de vraag: waarom ben jij activist? Zo wil ik erachter komen waarom en hoe anderen een houding aannemen binnen activisme. En: waar word ik ongemakkelijk van? Het laatste onderwerp sluit aan bij mijn studie: journalistiek. Hoe verhoudt journalistiek zich tegenover activisme? Mag je activistisch zijn in de journalistiek? Is het dan nog wel journalistiek? Dit helpt de hoofdvraag te beantwoorden omdat ik het ongemak met activisme ook in mijn studie en werk als journalist ervaar. Daarnaast is activistische journalistiek maatschappelijk relevant om te bediscussiëren.

Door deze drie onderwerpen te bespreken, probeer ik antwoord te krijgen op de hoofdvraag. Dit essay is explorerend, ik onderzoek mijn gedachten. Af en toe zal er gerefereerd worden naar black lives matter, een beweging die zich uitspreekt tegen politiegeweld tegen zwarte mensen. Deze beweging wordt afgekort naar blm.

Activisme

Wat is activisme? Als ik op internet zoek vind ik: Het streven om een idee uit te dragen door bedrijvige werkzaamheid (Van Dalen, sd). In het woord 'activisme' zit het woord 'activeren'. Mijn vrije interpretatie van activisme is dan ook: mensen activeren vanuit een bepaalde ideologie. Ideologie betekent dan weer een aantal opvattingen en gedachten dat aan politiek handelen ten grondslag ligt (Encyclo, sd). Wanneer wordt activisme extremisme? Volgens de AIVD (Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst) valt activisme binnen de democratische rechtsorde. Het is dus niet hetzelfde als extremisme, omdat het geen ondemocratische doelen nastreeft die een gevaar voor de samenleving kunnen gaan opleveren. Activisme zou wel extremisme kunnen worden.

Activisme is iets dat mensen vaak in groepsverband bedrijven. Fysiek, of online. Sommige activistische groepen, zoals black lives matter, zijn verspreid over de hele wereld. Door internet kan er makkelijker online activisme worden bedreven. Een groep is aan de ene kant fijn, want je krijgt samen veel meer voor elkaar dan in je eentje. Waar ik ongemakkelijk van word is de groepsidentiteit. Groepsidentiteit betekent dat een individu bepaalde rechten of afspraken kan afleiden van een groep. Op die manier voelt een individu zich gesterkt in zijn of haar persoonlijke identiteit, volgens de mensenrechtenorganisatie Amnesty International (Amnesty International, sd). Maxime Februari schreef een artikel op NRC over groepsidentiteit dat wat mij betreft goed het risico laat zien (Februari, 2016):

"Laatst sprak ik een vrouw die vertelde dat ze ooit rondliep in de gedaante van een man. Rare situatie, natuurlijk, die ze graag anders zag. Toch had ze lang gearzeld om de benodigde stappen te zetten. „Ik kan niet transseksueel zijn”, zei ze al die tijd tegen zichzelf. „Want ik stem VVD.” Ook nu nog, na haar transitie, zei ze het hele gebeuren eigenlijk meer iets te vinden voor linkse mensen met ongekamd haar."

Waar Amnesty International de positieve kant van groepsidentiteit belicht, een groepsgevoel, wijst schrijver Februari in haar NRC-artikel op het gevaar, uitsluiting. Ik voel me ongemakkelijk om me aan te sluiten bij de groep. Straks wordt er verwacht dat ik ook voor of tegen andere zaken ben. Zaken waarover ik nog geen mening heb en wellicht ook geen mening over wil hebben. Op Instagram zag ik voorbijkomen dat als je tegen racisme bent, je ook tegen discriminatie van dikke mensen moet zijn. Maar als ik tegen racisme ben, betekent dat niet automatisch dat ik me voor elke minderheid of onderdrukte moet inzetten. Ik wil in elk geval niet dat anderen dat van mij verwachten.

Wat ik als ongemakkelijk ervaar aan activisme is dat men meegesleurd wordt in bepaalde gedachten over een onderwerp. Podcasthost en neurobioloog Sam Harris publiceerde een podcastaflevering over blm en zijn gedachten daarover (Harris, 2020). Hij erkent dat racisme bestaat en een probleem is. En hij benadrukt dat de dood van George Floyd, de zwart man die vermoord is door de politieagent, tragisch is en dat de politieman in kwestie gestraft moet worden voor deze daad. Hij stelt alleen de vraag: zou Floyd niet vermoord zijn op het moment dat hij een witte man zou zijn? Het is een pijnlijke vraag die bij veel mensen boze emoties oproept. Maar het is ook een redelijk vraag, het is de essentie van de aanleiding van de protesten. Harris beweert niet dat racisme geen probleem is. Hij vraagt zich af of er wel racisme is op de plek waar we nu kijken. In de aflevering wijst de neurobioloog op feiten en cijfers over politiegeweld tegen zwarte en witte mensen. Op die manier wordt de claim 'zwarte mensen zijn vaker het slachtoffer van politiegeweld' gecheckt.

Iets dat ik ongemakkelijk vind aan activisme is de focus op anekdote, gevoel en onderbuik. Een belangrijke boodschap in zijn podcastaflevering vond ik de focus op en juist interpreteren van data.

Deze mening sluit aan bij het boek Feitenkennis van Hans Rosling (Rosling, 2018). Over activisme schrijft hij in het hoofdstuk 'het urgentie-instinct': "Het urgentie-instinct zorgt ervoor dat we onmiddellijk in actie willen komen zodra we een gevaar zien opdoemen." Volgens Rosling tast dit instinct ons wereldbeeld het meest aan, omdat we niet meer naar de data kijken. We willen door dit instinct iets drastisch doen. De schrijver beweert niet dat er niks gedaan moet worden aan bijvoorbeeld klimaatverandering. "Sommige problemen zijn zo groot, dat we geen onnodige paniek mogen zaaien." Het urgentie-instinct is iets dat ik ongemakkelijk vind aan activisme. Ik begrijp het wel en ik denk dat sommige activisten echt denken dat het probleem geen seconde langer kan wachten. Maar juist door goed doordacht te werk te gaan, bereik je meer.

Een voorbeeld van het urgentie-instinct vind ik de oproep om de politie te *defunderen*. Deze beweging gelooft dat een samenleving geen politie, zoals we deze op dit moment kennen, nodig heeft (Andrew, 2020). Er wordt gevraagd om een petitie te tekenen en de beweging op die manier te helpen om 'het woord te verspreiden' (Black lives matter, 2020). Harris benoemt in zijn podcast verschillende redenen waarom een samenleving waarin men tegen de politie in niemands belang is. Eén van die redenen is dat het gevoel van gediscrimineerd voelen kan versterken. Als je gaat verzetten tegen de politie als je wordt gearresteerd en je gelooft dat je alleen maar gearresteerd bent omdat je zwart bent, dan zorgt dat verzet ervoor dat de politie nog hardhandiger wordt. Daardoor word jij als zwart persoon nog meer bevestigd in je mening dat de politie racistisch is, waardoor je meer gaat verzetten. Als dit ook nog eens gefilmd wordt en viraal gaat, begint de cirkel opnieuw. Uiteindelijk wordt de politie gedwongen om heel voorzichtig te zijn en zo minder goed werk te verrichten.

Harris bedoelt hier niet mee dat je als zwart persoon, of wat voor persoon dan ook, alles maar moet accepteren. Wel bedoelt hij ermee dat het groeiende boze gevoel tegenover de politie averechts kan gaan werken. Bij dit voorbeeld is het van belang dat er goed wordt nagedacht en niet (alleen) vanuit gevoel te handelen.

Activisme bedrijven

In dit hoofdstuk ga ik in op de activist en het activisme zelf. Waarom gaat een activist de straat op tijdens een protest? Waar komt die drijfveer vandaan? En waar word ik dan ongemakkelijk van? Ik sprak met Laurien de Feijter en Arjanne Bode die beiden actief activist zijn.

Volgens Laurien en Arjanne kan activisme op verschillende manieren bedreven worden. Arjanne: "Onder activisme versta ik dat ik me bewust ben van mijn keuzes. Ik denk erover na waar ik mijn geld aan uitgeef, of mijn vrije tijd aan besteed. Daarnaast maak ik een prioriteit van het aanwezig zijn bij protesten." Volgens Laurien zit activisme in veel wat je doet. "De kunst die je maakt, de columns die je schrijft, de taal die je gebruikt, overal zit een waardeoordeel in. Als je dit bewust inzet is het eigenlijk activisme." Voor mij was dat een inzicht; ook ik ben dus activist. Als ik een boodschap wil overbrengen – neem dit essay bijvoorbeeld – ben ik eigenlijk al activistisch. In het hoofdstuk 'wat is activistische journalistiek?' ga ik daar verder op in.

Activisme is dus niet alleen protesteren op de dam. Toch is dit voornamelijk het zichtbare deel. Laurien: "Door protesten laat je andere mensen zien dat ze niet alleen zijn in hun strijd. Het geeft een gevoel van samen hoop hebben." Arjanne deelt dat gevoel: "Van samen protesteren krijg ik energie. We staan er misschien voor redenen die niet leuk is, maar we staan er wel samen. Wij kunnen dingen echt gaan veranderen." Een kritiekpunt op de protesten is dat het niet de mensen bereikt die de activisten willen bereiken. Bij de blm-protesten is het doel om racisme tegen te gaan. De mensen die het niet (helemaal) met hen eens zijn, hebben het gevoel dat er geen dialoog mogelijk is. Ik ben ook zo'n persoon. Ik word ongemakkelijk van de gesloten cultuur die lijkt te heersen rondom activisme: je bent het met ons eens, of je bent een racist. "Protesten bereiken de doelgroep wel, omdat het een discussie aanwakkert. Of je het nu wilt of niet, je gaat horen van dit probleem", vindt Arjanne. Laurien: "Het is een uitnodiging om anti-racistisch te zijn, in plaats van niet racistisch."

De protesten vormen blijkbaar een fijn evenement voor de activisten. Ze zijn met gelijkgestemden en hebben een gezamenlijk doel. Ik kan het me goed voorstellen dat het fijn is om met gelijkgestemden te zijn, het is een gevoel dat ik zelf mis. Ik denk dat dat nog een reden is waarom ik me ongemakkelijk voel bij activisme. De mening die zij hebben, deel ik niet helemaal, maar de mening die de 'tegenstanders' hebben, deel ik ook niet helemaal. Ik voel me nergens thuis, met mijn 'halfbakken' mening. Laurien en Arjanne erkennen de gesloten cultuur binnen activisme. "Er is veel kritiek binnen activisme zelf", zegt Laurien. "Dat komt omdat er veel verschillende stromingen en meningen zijn. Ik voel me wel eens beoordeeld door andere activisten. Tijdens de blm-protesten wist ik niet of ik als wit persoon juist wel of juist niet iets moest plaatsen op sociale media, omdat de meningen daarover erg verschillen. Ik vind het belangrijk dat verschillende meningen gehoord worden, maar de dialoog moet toegankelijker worden." De interne strijd herken ik. Ik had niet verwacht dat activisten dit ook zouden hebben.

Laurien noemde een situatie waarbij verschillende meningen over wat goed is om te doen binnen activisme, naar voren kwamen. Een protestant deed een oproep om sorry te zeggen tegen een zwart persoon die bij je in de buurt stond op het protest. "Niet veel mensen reageerde echt op haar oproep, omdat we ons er niet gemakkelijk bij voelde." Arjanne: "Sorry zeggen doe je wat mij betreft als je persoonlijk iets verkeerd hebt gedaan. Sorry zeggen voor mijn wit privilege vind ik niet terecht, want ik kan er ook niks aan doen dat ik wit ben. Ik kan me er wel bewust van worden dát ik het privilege heb en me proberen voor te stellen hoe het is om op je huidskleur beoordeeld te worden. Achteraf bespreken we wat we wel en niet goed vonden aan de protesten. Die gesprekken achteraf zijn belangrijk en waardevol", vinden beide activisten. Ik zou me ongemakkelijk voelen wanneer andere protesteers op een in mijn ogen grensoverschrijdende manier protesteren. Daarnaast lijkt het me moeilijk om andere activisten aan te spreken en kritiek te delen. Want iedereen mag

toch op zijn of haar manier activisme bedrijven? Hierbij komt groepsidentiteit weer om de hoek kijken. Misschien wil je als activist helemaal niet bij 'die groep' horen. Buitenstaanders, zoals ik, associëren activisten met activisme als in het voorbeeld, een vorm die tamelijk extreem is en wat mij betreft het doel voorbijgaat. Dat maakt activisme niet aantrekkelijker en juist ongemakkelijker.

Op Instagram zag ik af en toe berichten voorbijkomen met teksten als deze: *'If you are neutral in situations of injustice you have chosen the side of the oppressor'*. Kortom: wees met ons, of je bent tegen ons. Arjanne: "Stil zijn is ook oké. Niet iedereen wil zich nu uitspreken." In de eerste week dat blm een onderwerp werd, heb ik me slecht gevoeld. Ben ik een racist omdat ik me niet uitspreek? "Maar je bent niet stil", vindt Arjanne. "Je voert discussies en je schrijft een essay. Je onderzoekt wat jouw mening is en dat is niet stil zijn." De sociale druk om je uit te spreken ervaar ik als ongemakkelijk. Sam Harris benoemde dat hij lang heeft gewacht met zich uitspreken over blm. Hij twijfelde zelfs om er helemaal niks over te zeggen. "Communicatie is het enige dat we hebben om vooruitgang te boeken. Maar de dingen waarover we het vooral moeten hebben, lijken niet besproken te kunnen worden. Sociale media lijken een groot onderdeel van het probleem (...) Mensen die zich uit moeten spreken, zoals journalisten en beroemdheden, zijn bang om het verkeerde te zeggen." Het is goed om na te denken. Maar het is niet goed als men de sociale druk voelt en zich niet durft uit te spreken, omdat die mening 'verkeerd' is. Volgens Harris zijn er voorbeelden waarin mensen ontslagen zijn, omdat ze #allivesmatter (all lives matter) hadden getweet. De hashtag wordt gezien als tegenhanger van blm, terwijl ze zichzelf juist zien als inclusief. Ze vinden dat alle levens evenveel waard zijn, dus ook die van zwarte mensen. Een veel gehoorde metafoor is voor blm is: als je huis in brand staat, zeg je toch ook niet: laten we alle huizen blussen, want die zijn ook belangrijk. Ik vind het zelf erg ver gaan als mensen ontslagen worden vanwege hun politieke mening.

Het ontoegankelijke van activisme merk ik vooral sociale media. 'In het echt' willen mensen vaak wel in gesprek, maar op bijvoorbeeld Instagram is het vooral zenden en niet ontvangen. Een activist die ik volg, Mignon Nusteling, plaatste in haar story op Instagram:

"Goedemorgen! Even een friendly reminder van mij en mijn espresso dat ik de ochtend altijd begin met een rondje mensen blokkeren. Ik weet heel goed hoe ik over bepaalde zaken denk en ik laat mij de mond niet snoeren door mensen die zich ongemakkelijk voelen door mijn posts. Ik ben een zender geen ontvanger. Tevens ben ik over sommige onderwerpen voorbij het stadion dat ik kritiek wil of wil sparren van/met mensen die zich duidelijk niet verdiept hebben. Mij volgen is geen toegang die ik je verleen, geen vanzelfsprekend recht."

Arjanne zei iets soortgelijks. "Een pinguïnxpert weet meer over pinguïns dan een persoon met een mening over ze. De mening van de expert is daarom meer waar." Arjanne vindt het lastiger met onderwerpen als feminisme of discriminatie. Over die onderwerpen is minder makkelijk één waarheid of oplossing aan te wijzen. Ik vind wat Mignon schrijft begrijpelijk, maar ook lastig. Volgens mij begint iets uit de hand te lopen als men niet meer in dialoog wil zijn. Niet meer wil luisteren naar een andere mening. Hoe bepaal je of ik 'duidelijk niet ben ingelezen' en jij wel? Is dat wanneer ik een andere mening heb over bijvoorbeeld racisme? Wat nou als ik alles heb gelezen en bekeken dat jij ook hebt gedaan en ik nog steeds een andere mening heb dan jij? Is mijn mening dan niet valide? Belangrijk vind ik dat ze zegt: "Ik weet heel goed hoe ik over bepaalde zaken denk en ik laat mij de mond niet snoeren door mensen die zich ongemakkelijk voelen door mijn posts." Ik voel me ook ongemakkelijk door wat ze schrijft. Omdat ik het gevoel heb dat er geen dialoog meer mogelijk is, precies waarom ze zelf mensen blokkeert: "...en ik laat mij de mond niet snoeren..."

Ik vermoed dat ik weet op wat voor soort mensen ze doelt: de mensen die uit impuls zeggen dat zwarte piet toch traditie is en dat we dat niet mogen laten afpakken. Ik ben zelf van mening dat het gevaarlijkste dat je kunt bij mensen met een zogenaamde 'vastgeroeste' mening, die negeren is. Niet omdat ze gelijk hebben of ze gelijk moeten krijgen. Maar omdat alles dat je onder de grond stopt, negeert, gaat groeien. Dan worden alle mensen in het

grijze gebied bevestigd in hun denken: zie je wel, ze luisteren niet. En zo polariseert het debat. Begrijp me niet verkeerd, ik snap wat Mignon bedoelt met haar statement. De andere kant van het debat zorgt net zo goed voor polarisatie. Maar mijn ongemak tegenover activisme zit in het dichttimmeren van een dialoog en zo onbewust zorgen voor polarisatie. De mensen die je mee wil hebben, de mensen in het grijze gebied, ben je kwijt door geen dialogen meer aan te gaan over moeilijke onderwerpen.

Activistische journalistiek

In dit hoofdstuk ga ik in op activistische journalistiek. Als student journalistiek vind ik het belangrijk om ook dit aspect van activisme te onderzoeken. Is activistische journalistiek nog wel journalistiek?

Activisme kent velen vormen volgens Laurien en Arjanne. Een vorm is activistische journalistiek: doormiddel van journalistieke producties activisme bedrijven. Op mijn studie zijn veel discussies over dit onderwerp: is het nu wel of geen 'echte' journalistiek? Als journalist moet je toch objectief zijn en als je vanuit een bepaalde ideologie schrijft, ben je niet objectief. Een soortgelijke discussie laait ook op rondom bedrijfsjournalistiek. Als bedrijfsjournalist ben je journalist in dienst van een bedrijf. Ook dan ben je afhankelijk en dus per definitie niet objectief. En dan is er nog constructieve journalistiek waarbij de journalist verhalen maakt met een probleem en een oplossing. Dit moet tegenwicht bieden tegen al het negatieve nieuws. Deze drie vormen hebben wat mij betreft elk wat gemeen met activistische journalistiek. Ook bij activistische journalistiek ben je 'in dienst' van de ideologie van waaruit je schrijft. Je brengt als journalist net als bij constructieve journalistiek ook een oplossing bij het verhaal.

Op Villamedia schreef Arend Hulshof een artikel over activistische journalistiek (Hulshof, 2019). Zelf werkte hij bij het constructieve journalistiek blad Ode (nu The Optimist). "Zou het niet gezond zijn om in het blad soms tot de conclusie te komen dat voor veel problemen geen kant-en-klare oplossingen klaarliggen? Hoe graag activisten dat ons ook willen doen geloven." Later werd hij hoofdredacteur van het journalistiek onafhankelijke blad Wordt Vervolgd van mensenrechtenorganisatie Amnesty. Hij vond het interessanter om mensen aan het woord te laten die het niet met Amnesty eens waren. "Je moet mensen niet overspoelen met je eigen informatie, maar discussie op gang brengen."

Een andere vraag is: moet je als journalist per se objectief en neutraal zijn? Als we kijken naar de taak van een journalist, nieuws brengen en duiden, zou ik zeggen: ja. Maar door het woord duiden begin ik weer te twijfelen. Wat als je nieuws alleen kunt duiden door subjectief over het probleem te schrijven? Ik denk dat het vooral belangrijk is om zo dicht mogelijk bij de feiten te blijven en op die manier te streven naar neutraliteit. Allebei de kanten belichten is belangrijk, zodat mediagebruikers zelf invulling kunnen geven aan hun mening. Maar dan dit essay zelf. Bij het schrijven van het voorwoord besepte ik dat ik nu zelf activistische journalistiek bedrijf. Ik wil met dit essay mijn mening geven, om anderen te activeren hun mening te onderzoeken. Met mijn mening probeer ik, zoals Hulshof al schreef, een discussie op gang te brengen.

Volgens Laurien zit activisme in alles dat je doet. De invalshoek van waaruit een nieuwsbericht geschreven wordt, zou je kunnen zien als een vorm van activisme. Ik zie het zelf meer als onvermijdelijke subjectiviteit. In dit essay maak ik bijvoorbeeld een bepaalde woordkeuze: 'de vermoorde George Floyd' in plaats van 'de overleden George Floyd'. In een journalistiek stuk maak ik constant keuzes die mijn invalshoek ondersteunen. Daarbij probeer ik niet de journalistieke normen en waarden te vergeten, zoals hoor- en wederhoor. Ik denk dat het belangrijk is bewust te zijn van deze keuzes. "Een journalist is een activist, omdat je macht controleert. Dat moet je met een objectief oog doen, maar daar ben je ook mens in", zegt Tim Hofman in zijn podcast Boos de podcast in gesprek met Clarice Gargard (Hofman, 2020). Gargard zegt over activistische journalistiek, of in haar woorden 'bewegingsjournalistiek': "Je staat niet buiten de samenleving. Je bent er onderdeel van, je beweegt mee. Ik ga niet liegen over wie ik ben, maar ik probeer wel *fair* te zijn."

Een website die als activistisch wordt gezien, is One World. In hun missie staat: "We noemen het zelf journalistiek voor rechtvaardigheid. Wij vinden dat de wereld eerlijker en duurzamer moet én kan. Daarom zetten wij journalistiek in om dichterbij deze wereld te komen." Ze noemen het dus geen activistische journalistiek, maar ik denk dat ze er wel onder vallen.

Journalistiek inzetten om mensen te activeren. Maar wanneer doet journalistiek dat eigenlijk niet? Een gewoon nieuwsbericht kan de lezer activeren na te denken en zijn mening te vormen over het onderwerp. Het verschil bij activistische journalistiek is volgens mij het bewustzijn. Alles kan activistisch zijn, maar je moet het inzetten vanuit een bepaalde ideologie. Het zou goed zijn als journalisten zoals ik na denken over wat ze uitdragen in journalistieke producties.

Aan de andere kant: waar ligt de scheidslijn tussen activisme en journalistiek? Journalistiek heeft een aantal waarden en normen, kunnen die samengaan met activisme? In 'The elements of journalism' wordt als eerste element de plicht naar de waarheid genoemd (Kovach & Rosentiel, 2007). Bij journalistiek activisme draait het voornamelijk om het creëren van een betere wereld, maar goed journalistiek activisme zou ook om de waarheid moeten draaien. Misschien bestaan er ook binnen deze wereld grote verschillen, net als tussen activisten zelf.

Waar ik ongemakkelijk van word, is de eenzijdigheid die activistische journalistiek soms kent. One World bericht vrijwel alleen maar over ongelijkheid vanuit een bepaald idee. Ik vraag me af of ze vanuit de invalshoek van Sam Harris zouden schrijven. One World heeft in hun missie staan dat ze open staan voor kritiek, dat vind ik een mooie opening naar het toegankelijker worden van activisme. Zijn zij echt bereid om open te staan voor andere standpunten? Daarnaast vraag ik me wederom af: bereikt dit de mensen die het moet bereiken? Zullen de mensen die toch al niet open stonden voor verandering, wel willen luisteren naar een journalistiek platform dat activisme bedrijft? Anderzijds kan dergelijke berichtgeving er wel voor zorgen dat mensen zoals ik, mensen in het grijze gebied, actief meer leren over maatschappelijke problemen. En misschien krijgen media-gebruikers juist vertrouwen in een medium dat erkent dat ze vanuit een perspectief schrijven.

NOS krijgt tegenwoordig te horen dat ze links zijn of zelfs nep nieuws verspreiden. De omroep omschrijft als taak onder andere: "Het verzorgen voor de landelijke publieke omroep van media-aanbod op het gebied van nieuws, sport en evenementen dat zich bij uitstek leent voor gezamenlijke verzorging" (Taken en missie, sd). NOS leent zich niet goed voor activistische journalistiek, omdat deze omroep wordt beschouwd als neutraal. In de missie heeft de omroep onder andere opgenomen een "primaire nieuwsbron te willen zijn, waardoor de burger zijn gedrag beter kan bepalen." Dat is dus geen activisme, de burger bepaald zelf wat hij of zij doet met de informatie. Het zou activisme zijn als NOS vanuit een bepaalde invalshoek zou schrijven met als doel de gebruiker te activeren, tot handelen aanzetten. Maar met de huidige missie is het doel alleen om de gebruiker genoeg informatie te geven om wel of niet tot handelen over te gaan.

Conclusie

De hoofdvraag van dit essay is: waarom word ik ongemakkelijk van activisme? Om die vraag te beantwoorden heb ik me verdiept in drie onderwerpen: activisme, activisme bedrijven en activistische journalistiek. Door het verdiepen en te spreken met twee activisten ben ik tot een aantal inzichten gekomen. Niet alleen over het ongemak, maar ook over mijn standpunt binnen activisme.

Waarom word ik ongemakkelijk van activisme? Ik ervaar het als ontoegankelijk, niet open voor dialoog, sociale druk en niet altijd feitelijk. Maar activisme is breder dan ik dacht en bestaat in vele vormen, vormen die ik ook interessant vind. Neem journalistiek, mijn studie. Journalistiek activisme is een onderwerp dat een essay op zich verdient om uitgezocht te worden. Interessant is het zeker. Een laatste inzicht is dat ook activisten het niet eens kunnen zijn met elkaar. Er bestaan veel verschillende meningen over hoe een probleem geagendeerd moet worden. Die verschillen zijn mooi, maar ook lastig. Dit inzicht leert mij dat ik niet alleen ben in mijn interne strijd en dat er vragen gesteld mogen worden.

Nawoord

Ik ben erachter gekomen dat activisme in vele vormen bestaat. Zelfs dit essay zou je kunnen opvatten als activistisch. Lastig aan het schrijven ervan is om gevoelens af te zetten tegen feiten. In de journalistiek is het niet gebruikelijk om in de ik-vorm te schrijven en om je eigen mening in te etalage te zetten. Dat is wel wat ik nu heb gedaan. Niet alleen om anderen inzicht te geven in mijn mening, maar vooral om lezers aan te moedigen niet bang te zijn voor hun mening. Wat dat betreft hebben de activisten op sociale media misschien wel gelijk: wees niet stil. Daarmee bedoelden zij misschien dat je je uit moet spreken over racisme, maar ik bedoel daarmee: ga het aan. Ga wel in discussie en bespreek je ongemakkelijke gevoelens. Sluit nooit de deur voor een dialoog.

Op het moment dat ik besloot een essay te schrijven, verdwenen de ongemakkelijk gevoelens. Nu kon ik iets met wat ik voel. Nu kon ik anderen duidelijk maken waarom ik niet naast ze sta op een protest, of een plaatje post op Instagram. Maar eerlijk gezegd viel het schrijven ervan me tegen. Niet in de zin dat ik het niet leuk of interessant vond. Maar omdat ik bang ben dat ik iets verkeerd schrijf. Wie stoot ik tegen het zere been? Wil ik het nog steeds publiceren? Nieuwe ongemakkelijke gevoelens wellen op bij het idee dat iedereen dit kan lezen. Maar ook daar wil ik voor staan. In de toekomst ga ik ongetwijfeld nieuwe dingen leren waardoor ik misschien niet meer volledig achter dit essay sta. Maar ook dat is oké. Een mening is niet hetzelfde als een arm of been, een mening mag je loslaten.

Dit essay is verre van perfect, wie weet heb je wat aan mijn gedachten. Maar het draait vooral om de boodschap: onderzoek je eigen gevoelens, ook als die niet helder zijn. Misschien juist dan. Kijk ze recht aan, met een onbevangen blik, zonder oordeel. Ik zie ook jouw essay graag tegemoet.

Bibliografie

- Taken en missie. (sd). Opgehaald van NOS: <https://over.nos.nl/organisatie/taken-missie>
Amnesty International. (sd). Opgehaald van
<https://www.amnesty.nl/encyclopedie/identiteit-identiteitsbeleid-en-mensenrechten>
Andrew, S. (2020, 06 17). *There's a growing call to defund the police. Here's what it means.*
Opgehaald van CNN: <https://edition.cnn.com/2020/06/06/us/what-is-defund-police-trnd/index.html>
Black lives matter. (2020, 05 30). *Defund the police.* Opgehaald van Black lives matter:
<https://blacklivesmatter.com/defundthepolice/>
Encyclo. (sd). Opgehaald van <https://www.encyclo.nl/begrip/ideologie>
Februari, M. (2016, 12 05). *Sluit mensen niet op in hun groepsidentiteit.* Opgehaald van NRC:
<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/12/05/sluit-mensen-niet-op-in-hun-groepsidentiteit-5657456-a1535206>
Harris, S. (2020). Can we pull back from the brink? [Geregistreerd door Making Sense].
Hofman, T. (2020). Boos de podcast - Racisme, hoe gaan we het tegen? Met Clarice Gargard.
Hulshof, A. (2019, 03 04). *Activistische journalistiek: 'Als alle partijen ontevreden zijn, ben je als journalist goed bezig'.* Opgehaald van Villamedia:
<https://www.villamedia.nl/artikel/activistische-journalistiek-als-alle-partijen-ontevreden-zijn-ben-je-als-journalist-goed-bezig>
Kovach, B., & Rosentiel, T. (2007). Truth: The first and most confusing principle. In B. Kovach, & T. Rosentiel, *The elements of journalism* (p. 49). Amerika: Three Rivers Press.
Rosling, H. (2018). Feitenkennis. In H. Rosling, *Feitenkennis* (pp. 231-250). Houten: Spectrum.
Van Dalen. (sd). Opgehaald van <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/activisme#.Xu1CQG6xXOQ>

Linkjes

Artikel Maxime Februari:

<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/12/05/sluit-mensen-niet-op-in-hun-groepsidentiteit-5657456-a1535206>

Sam Harris podcastaflevering:

<https://open.spotify.com/episode/5kk4b5vBCL3lcGDlem1wWS?si=A3bG50p-TCqKI9O4QmfjWg>

Website One World

<https://www.oneworld.nl/>